

El document més antic de les comarques gironines...

El pergamí data del 21 de març de l'any 833

El document, que es conserva a la Biblioteca del Palau de Peralada, testimonia la venda d'unes terres.

JOSEP MARIA NOLLA > TEXT

Aquest document que es conserva a Peralada testimonia la venda d'unes terres per part d'El-la i de la seva muller Leobilda a Gaudila. Datat el dia 21 de març de l'any 833, ha estat a bastament utilitzat —i pensem que erròniament— per fixar per primera vegada l'aparició de la vil·la de Salt (Gironès) en un escrit.

Si analitzem la informació que el text aplega a partir de les afrontacions proposades podem deduir que de cap de les maneres pot referir-se a la vil·la de Salt, a ponent de la ciutat de Girona, sinó a una altra d'homònima, menys coneguda, que hem de localitzar al Pla de l'Estany, a redós de Camós i del lloc de Cors. El pergamí situa la terra *in uilla qui dicitur Salto* que afrontava cap a cerç amb un rec que venia del Matamors (*Matamaurus*) i que discorria entre *Curregs et Salto*, fent de frontera entre aquell terme on es trobava

la propietat, i *Curregs*, l'altra vil·la que termenejava cap a tramuntana.

Una recerca toponímica i un cop d'ull als documents sobre la vila de Salt al Gironès permeten observar que en cap cas apareixen referències com Matamors ni *Curregs*. En canvi, és notòria l'existència al Pla de l'Estany del riu Matamors, que neix a Pujarnol i travessa longitudinalment el terme de Camós. Per acabar-ho d'adobar, si consultem altres documents —en ocasions molt més explícits— d'aquell mateix territori, confirmarem plenament que la vil·la *Salto* esmentada a les acaballes del primer terç del segle IX fa referència a una altra entitat territorial del mateix nom que per raons que desconeixem desaparegué del registre toponímic.

Salto era en llatí clàssic una paraula de la quarta declinació —a l'alta edat mitjana se la declinava com si formés part de la segona—, amb uns quants significats. Podia servir per definir una

gran propietat imperial o bé una zona perifèrica muntanyosa i boscosa dins dels límits d'una *ciuitas*. En el cas que ens ocupa potser tindria més sentit el primer significat que no pas el segon. Podria ser el centre de l'explotació d'aquell *saltus* el gran establiment rural de Vilauba? És una opció a considerar, atesa la proximitat al Matamors, la seva entitat i llarga durada i, també, la troballa, durant el procés d'excavació, d'una curiosa inscripció dedicada a un membre, probablement Germànic, de la família imperial, un fet extraordinari que, tanmateix, s'explicaria millor si la vil·la hagués estat propietat imperial.

Josep Maria Nolla Brufau
és catedràtic d'arqueologia de la Universitat de Girona.

>> Pergamí datat del 21 de març de l'any 833 conservat a Peralada (secció especial), document únic publicat manta vegada.

